No. 2127 Zaterdag 11 October 1924. 41ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: St. Elisabeth's Gasthuis.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Gezag en Vrijheid.

Een der grootste euvelen van onzen tijd is de verflauwing van het *gezagsbegrip*.

Allerwegen heeft zich een drang naar z. g. vrijheid baan gebroken, een drang, welke elken vorm van gezag aantast en ondermijnt.

Vivre sa vie! is immers de leuze onzer dagen, de leuze eener wereld, waarin een materialistische levensopvatting op helaas zoo velerlei gebied tot uiting komt.

En daarom weg met het gezag van godsdienst en moraal, van Kerk, Staat en Huisgezin. Steeds verder grijpt het kwaad om zich heen. Hier komt het tot uiting in een toomeloos egoïsme, daar in ontaarding van de moraal in engeren zin, elders weer in een blinden eigenwaan en opstand tegen God en Zijn heilige wetten.

Maar kan het verwonderen in een wereld, waarin op ongeloovige universiteiten, in boeken, in geschriften, in tooneel en bioscoop het *gezagsbegrip* wordt miskend en vervormd tot een historisch en sociaal gegroeid product van menschelijke opvattingen?

Kan het verwonderen, wanneer men aan het gezag zijn Goddelijken oorsprong ontzegt en het tot een begrip stempelt, gevormd en vervormd door maatschappelijke omstandigheden?

Het Goddelijk voorbeeld, dat de H. Schrift het menschdom voor oogen houdt in de woorden: *„En Hij was hun onderdanig"*, wordt door al te velen als een zware last in plaats van als een zoete en heilige plicht beschouwd. Zoo wordt eerst het ouderlijk gezag met voeten getreden, [illegible] gevolgd door de miskenning en ontkenning [illegible] wereldlijke autoriteit[illegible].

Het gezag, door God zelven ingesteld, is de rots, waarop Christus Zijn Kerk stichtte en de hechte zuil, waarop een goed geordende maatschappij moet rusten.

Vandaar dat de strijd vóór of tegen het gezag een strijd is, waarin het gaat om onze hoogste goederen, zoowel van bovennatuurlijken als stoffelijken aard.

Want ook deze laatsten staan in dien strijd op het spel.

Wat kan er terecht komen van een samenleving, van stoffelijken en kultureelen vooruitgang, van vrede en eendracht, van sociale rechtvaardigheid en gerechtigheid, wanneer het gezag daaraan geen grondslag en houvast geeft, wanneer egoïsme en afgunst geen halt wordt toegeroepen en het recht van den sterkste de naastenliefde verdringt en verguist, wanneer regeeringen en individuen het gezag in willekeur doen ontaarden, en daaraan een uitleg wordt gegeven overeenkomstig de omstandigheden?

Hoe oud en beproefd die waarheden voor ons Katholieken ook zijn, ze worden onwillekeurig in haar toepassing vervaagd en verdoezeld door den invloed eener, wat men pleegt te noemen, moderne levensopvatting rondom ons, maar ook in ons. Want ook in onzen kring geven we ons dikwerf niet genoeg rekenschap van de juiste beteekenis van het Christelijk gezag, van zijn onmisbaarheid en noodzakelijkheid voor het tijdelijk en eeuwig welzijn.

Het besef van de groote beteekenis er van voor godsdienst en maatschappij en de plicht van ieder onzer om in eigen kring zoowel als daarbuiten het gezag in de katholieke verheven beteekenis van het woord te helpen schragen en te verstevigen, om het ware gezagsbegrip scherp te doen onderscheiden van de verkeerde opvattingen daaromtrent, kunnen de Kerk, de Maatschappij en het Huisgezin van den ondergang redden.

Daar zijn drie gezagsvormen, het *kerkelijk*, het *wereldlijk* en het *ouderlijk* gezag. En zoodra dit gezag in zijn drie verschillende uitingen wordt aangetast of ondermijnd, zaait men anarchie en bandeloosheid, waarvan de wereld tegenwoordig bewijzen in overvloed te zien geeft.

DOODSTRAF VOOR DE KETTERS?

Onder dit opschrift nam *La Voz* van de vorige week een artikel over uit de *Haagsche Kerkbode* van Ds. van Gheel Gildemeester, Nederl. Herv. Predikant in den Haag over de uitspraken van twee katholieke theologanten, Lepicier en de Luca, die de doodstraf voor de ketters zouden verdedigen.

In dat art. tracht die predikant nog den schijn te redden, dat de leer over het dooden der ketters, de *algemeene* leer is der Katholieke Kerk en haalt als bewijs daarvoor enige citaten aan uit deze twee schrijvers, extremisten op theologisch gebied.

Calvijn en vele vroegere protestanten leerden ook, dat men de ketters moet dooden en zij brachten dat ook in praktijk (denk maar aan Servet te Genève). Het zal echter bij geen enkelen katholiek opkomen te beweren, dat de leer dier extremisten de leer is van het protestantisme en der protestanten. Zoo ziet men hoe moeielijk het is voor een protestant om billijk en rechtvaardig te oordeelen over de Katholieke Kerk en haar leer en zich te ontworstelen aan die vastgegroeide protestantsche vooroordeelen jegens de katholieke Kerk.

Doch in plaats van die twee theologanten, die een eigen persoonlijke meening verkondigen, aan te halen verzuimt Dr. v. G. G. bij de *officieele* bron te rade te gaan n.l. bij den CODEX van het Kath. Kerkelijk Recht.

In het derde deel Titulus IX worden behandeld de kerkelijke straffen voor ketterij. Van doodstraf of iets dergelijks is daar geen sprake. Wel van excommunicatie (uitsluiting) en ont[illegible]

[illegible] we voor een oogenblik eens aannemen, dat de leer van Lepicier en de Luca de officieele kerkleer was, ook dan hebben wij nog niet het recht onze protestanten *ketters* te noemen en als zoodanig te veroordeelen. Elke katholieke catechismus, ook die van het Vicariaat van Curaçao, kan U daaromtrent op de hoogte helpen.

Om ketter te zijn wordt volgens de officieele kath. kerkleer vereischt, 1o dat men *geldig* gedoopt is.

Alleen door het ontvangen van het H. Doopsel valt iemand onder de rechtsmacht der kerk. Ongedoopten of niet geldig gedoopten zijn geen lid der kerk. Over hen kan en mag de kath. Kerk geen enkel recht laten gelden.

Nu weet iedereen, welke lichtzinnige opvattingen tegenwoordig bij de protestanten omtrent het toedienen van den H. Doop gehuldigd worden.

Bij de Doopsgezinden bv. wordt het Doopsel op verschillende plaatsen niet meer toegediend.

Hoeveel protestanten, die in naam nog daarvoor doorgaan, zijn niet ge[illegible] meer doopen.

Hoeveel predikanten doopen ongeldig of in katholieken zin minstens hoogst twijfelachtig.

Geen dezer protestanten valt dus onder de rechtsmacht der Kerk, missen dus het allereerste vereischte om als ketters te worden aangemerkt.

Doch zelfs voor een oogenblik aangenomen, dat alle protestanten geldig en goed gedoopt zijn, ook dan is het de vraag of er onder al deze personen gevonden worden, die in kath. zin werkelijk ketters kunnen genoemd worden.

Immers het 2e. vereischte daartoe is, dat men behalve *geldig* gedoopt, ook *hardnekkig* en *tegen beter weten in*, de kathol. leer in één of meer punten verwerpt. Anders is men geen ketter, dus ook niet strafwaardig.

Dat is de officieele leer der Kerk, ook Lepicier en de Luca houden dit.

Laat men nu eens een protestant aanwijzen, die overtuigd is van de waarheid der kath. leer, dus van het onware zijner eigen leer, en die niettemin toch *tegen beter weten in, hardnekkig* protestant blijft.

[illegible] dus niets over van de bewering, dat wij katholieken de protestanten van alle richtingen *ketters* kunnen noemen en ter doodstraf verwijzen.

Ds. van G. Gildemeester zegt tot slot: „Ons Roomsch volk is niet hatelijk en niet fanatiek, *als het niet zóó gemaakt wordt.*" —Dat *eerste* is volkomen juist. Bewijs hiervan is, dat er onder de katholieken geen sprake is van *hetze* of ophitserij tegen de protestanten, zooals door sommige antipapisten onder de protestanten tegen de katholieken pleegt te geschieden. Ds. v. G. Gildemeester zelf is er één van dat soort. Zelfs toen hij het vorig jaar in October een preekbeurt in den Haag vervulde in te-

Vrijheid van gedachte.

Met alle respect voor de katholieke kranten kan ik er maar niet toe komen, die kranten ooit in handen te nemen. En waarom niet? Er wordt voortdurend en in den treure over Godsdienst in gesproken. Dat is het, wat de lectuur voor mij ongenietbaar maakt, aangezien ik *vrijdenker* ben en godsdienst, alsook godsdienstige propaganda, nu eenmaal vijandig staat tegenover de *vrije* gedachte.

(*Uit de particuliere correspondentie van* MAX).

Met [illegible] parmantig als vrijdenker te affich[illegible] kelijk de bedoen[illegible] maken tusschen u en de rest van het menschdom. Deze different staat dan uitgedrukt en weergegeven in den term: vrijdenker. Nu is het hier enkel maar de vraag, waarin het 'm eigenlijk zit? In dat *„vrij* of in dat *„denken."*

Hierin gaan we accoord, dat de klemtoon volgens de hollandsche spraakkunst niet op den laatsten lettergreep valt. Zóó aanmatigend om te beweren, dat gij DENKEN zoudt en de rest NIET DENKEN, zult ge wel niet zijn. Neen, wat ge hiermee wilt te kennen geven, wat ge als onderscheid tusschen u en mij poneeren wilt, is het feit, dat *gij vrij* denkt en dat *mijn* gedachte *niet vrij* meer is.

Dat is, niet waar, de kern van uw gedachte, van uw vrije gedachte, die ik zoo vrij ben even onder mijn loupe te nemen tot een min- of meer nauwkeurig onderzoek.

1e. Vooreerst zijn er tal van bijzonder punten, waarover gij niet vrijer denkt, dan ik. Om maar iets te noemen: drie en vier is zeven. Denkt ge bij geval, dat ge dit vrij denkt? Dat ge evengoed kunt houden: drie en vier is zes. Al kondt ge met anders te doen de hoofdprijs winnen uit de Staatsloterij en voor de rest van uw leven gelukkig zijn, met den besten wil ter wereld kunt ge geen andere opinie vormen, dan ik mij vorm: drie en vier is zeven.

— Nog al duidelijk, hoor ik u sputteren. Daar neemt ge als voorbeeld een mathematische waarheid als een olifant. Niets geen wonder, dat mijn gedachte hier niet vrij meer blijft, waar het object evident is en voor zich zelven spreekt Bij iedere andere wetenschap komt evenwel [illegible] tot haar recht.

— Dat willen we dan eens zien en ondervinden.

2e. Zoowat een duizend mijlen Noordelijk van Curaçao ligt New-York. Hebt u ooit persoonlijk van die aanwezigheid overtuigd?

— Neen, geweest ben ik er juist niet, maar....

— Maar niettemin gelóóft ge het toch! Maar nu is de vraag, doet ge dit vrijwillig? Om den dood niet! Ge neemt zulks aan, omdat anderen er zijn geweest en alles u verplicht hun getuigenis te aanvaarden. Ge gelooft het op dezelfde manier en op dezelfde motieven als ik. Uw opinie is trouwens *hoogst redelijk*, maar ze is *niet vrij*.

Merk wel, dat er duizenden bij duizenden opinies van allerhande pluimage zijn, die even zeker, even redelijk, maar ook even weinig vrij zijn. Ge houdt, dat Napoleon heeft bestaan, dat hij op een eiland geboren en op een eiland gestorven is, dat het frisch is aan de polen en niet zoo frisch aan den evenaar. Vanzelf kunt ge een spelenderwijs het tegendeel gaan denken, dat Napoleon *niet* bestaan heeft en Bismarck niet en Brion niet, maar moet dat nu *vrijheid* van gedachte heeten? Zou het niet eer *gemis* aan gedachte zijn?

3e Haasten we ons naar de godsdienstige vraagstukken, want hier juist is het, dat ge u stijf en stram laat voorstaan op de *„vrije gedachte."* Het geloof beweert ge, legt zijn adepten waarheden op, die ze goedschiks kwaadschiks te gelooven hebben. Het is een juk, dat loodzwaar op hun denken drukt; een richtsnoer dat iedere beweging voor een verhindert; een sluitboom, die allen voortgang en vooruitgang belet. Ik daarentegen, neem zulk een juk niet op mijn schouders, blijf derhalve vrij te denken, wat ik verkies..... ik een vrijdenker!

Daar ge klaarblijkelijk van beeldspraak houdt en gaarne spreekt in parabelen, zal ik probeeren mee te kweelen met den nachtegaal in het bosch en begin met te constateeren dat het geloof geen juk, maar liever een toetssteen is.

Op uw verjaardag krijgt ge een horloge present en als man van uw tijd wilt ge in deze eeuw van eeuw van Ersatz en camouflage er achter komen of dit uurwerk van edel metaal of van gemeen koper is. Naar den goudsmid richt ge uw doordachte schreden met de vraag, of hij het gegeven paard in den bek wil zien. Onverantwoordelijke en betreurenswaardige stap voor een vrijdenker! Tot dusver immers waart ge vrij te denken, dat uw horloge van het fijnste goud of van het grofste koper was. Heeft de vakman echter zijn uitspraak gedaan, zoo is uw vrijheid naar de maan. De juwelier heeft een loodzwaar juk gelegd op uw denkproces. Op zijn attest zijt ge verplicht te gelooven, dat uw verjaargeschenk van aristocratisch goud of van plebeïsch koper is.

Maar in genoemd geval strijdt u dit — wonderlijk genoeg — niet tegen. Zelfs prefereert ge dezen *dwang tot de waarheid* boven de *vrijheid van in dwaling te leven*. En daar doet ge wel aan! Na den pas voorbijen wereldoorlog, dien we samen hebben doorgemazeld, en bij de groote sociale oneenigheid, waar we nog dagelijks getuigen van zijn, is het mij een pak van het hart te verklaren, dat ik hier met pak en zak aan uw zijde sta, dat ik met hart en ziel met deze opvatting accoord ga en het roerend met u eens ben.

Maar dan *niet enkel* in vraagstukken van zoo weinig beteekenis als het gehalte van uw remontoir, maar ook ten overstaan van waarheden, waar voor ons heel wat méér van afhangt.

Waar gij een juk meent te ontdekken, kan ik niet anders dan een *toetssteen* zien.

4e. Ook meent ge in den godsdienst een richtsnoer te bespeuren, dat 's menschen denken eenzijdig in één richting stuwt. Maar met uw welnemen zijn er toch gevallen, waarin — dank zij mijn geloof — mijn gedachten heel wat vrijer uitgaan dan de uwe.

— Bijvoorbeeld?

— Eens toefde ik in Lourdes op het *„Bureau des constatations médicales."* Er werd een meisje binnengebracht, tot dien dag doodziek, dat zich nu wonderdadig genezen gevoelde. Onderwijl de geneesheeren het geval en de patiënt onderzochten, werd ik aangesproken door een loslippig journalist.

— Nu is u, Mijnheer, toch uit hoofde van uw geloof verplicht om met de massa „mirakel" te roepen en aan deze genezing en haar wonderdadig karakter met hand en tand vast te houden. Terwijl ik voor mij met mijn vrijheid van gedachte er van aannemen of verwerp, wat mij redelijk voorkomt.

— Waarde Heer, was mijn antwoord, wat gij daar opmerkt, zou even juist als waar zijn, indien ge te voren de kleine moeite had genomen de persoonlijke voornaamwoorden om te keeren.

Ik beweer, dat *ik* het ben, die in dezen een vrijheid van gedachte geniet, waar *gij* niet naar talen kunt.

— Hoe dat zoo?

— Niets gemakkelijker om aan te toonen. Gij, meneer, die mij mijn geloofsartikelen voor de voeten werpt, gij ook hebt de uwe, en één daarvan luidt: mirakelen zijn onmogelijk. Aan die onmogelijkheid klemt ge u even sterk vast als ik, om maar iets te noemen, als ik aan het bestaan van een God. Bijgevolg verplicht dit dogma u de genezing van dit jonge meisje, of op zijn minst het wonderdadig karakter ervan, stijf en strak te ontkennen. Keus tusschen meer dan één opinie hebt ge niet. Van tweeën één is bij u geen sprake. In den aangegeven zin hebt ge te oordeelen en daarmee uit. Wonderen zijn onmogelijk, derhalve.....

Ik van mijn kant voel me evenwel zoo vrij als een vogel in de lucht. In geval de zieke wordt genezen verklaard, en wel langs bovennatuurlijken weg, zoo baart mij dit zorg noch bezwaren, aangezien ik nu eenmaal in het mirakel geloof. Constateert de medische faculteit daarentegen, dat de ziekte nog niet geweken is, of dat de genezing langs natuurlijken weg kan verklaard worden, zoo zal ik evenmin

genwoordigheid van H. M. de Koningin, kon hij zijn antipapistische gevoelens, nog niet onderdrukken.

Zelfs door liberale bladen is hij toen over het onbetamelijke daarvan duchtig gekapitteld.

Rest nog dat *tweede* zinnetje. Het Roomsche volk is niet hatelijk en niet fanatiek, „*als het niet zoo gemaakt wordt.*"

Ook daaromtrent kan Dominé volkomen gerust zijn. Het kath. volk wordt door zijn geestelijken niet hatelijk of fanatiek opgevoed of opgehitst tegen de protestanten. Bewijs is, dat alle kinderen hun onderricht ontvangen volgens den Roomschen Catechismus, die over de geheele wereld gelijkluidend is, en waarin de leer omtrent de *ketters* staat neergeschreven, zooals hierboven door ons is toegelicht. De gedrukte catechismus ligt ook voor iederen protestant ter beschikking om dit te controleeren.

Berichten uit de Kolonie.

Welkom.

Met het SS. *Crijnssen* kwam Donderdagmorgen hier aan de Heer H. VAN DER HOEVEN, loods en de Heer J. HULST 1ste. Luit. bij het Nederl. Leger, alhier gedetacheerd bij het garnizoen voor den tijd van 5 jaar.

De vertraagde aankomst van de *Crynssen* was het gevolg van zware wind op de kop van het schip gedurende 6 dagen van de reis.

Valsche guldens.

Volgens bericht in *La Cruz* dragen de valsche guldens het jaar 1923 met den beeldenaar van Koningin Wilhelmina. Zij zijn 2 gram lichter dan de echte guldens, hebben een doffen loodklank, en missen het randschrift: *God met ons.* Ziezoo, nu zijn ze makkelijk te herkennen.

Nog meer auto's.

De Amerikaansche stoomboot *Carabobo*, van de *Red D Line*, die hier vorige week Zaterdag binnenkwam, had bij zijn vertrek uit New-York 84 nieuwe auto's aan boord, waarvan er 21 bestemd waren voor Porto-Rico, 12 voor Puerto Cabello, 19 voor La Guayra en Caracas. 2 voor Curaçao en 30 voor Maracaibo.

Schipbreuk.

Het Stoomschip *Asian* van de Leyland-line, van 5.600 R.T., dat 4 Augustus van hier en den 31n Aug. van New-Orleans naar Liverpool vertrok, is in een dikken mist den 17 September op de rotsen bij Galley Head op de Zuidkust van Country Cork (Ierland) gestrand. Het schip is totaal verloren. De 6 passagiers en de geheele bemanning werd door de Engelschen torpedo-jager *Seawolf* gered.

Bonaire.

Als de geruchten waarheid spreken, die de laatste dagen in de stad de rondte doen, dan zou de Hamburg-Amerika-lijn plan hebben het eilandje *Klein Bonaire* aan te koopen met de bedoeling er voor de schepen van die lijn, die op West-Indie varen, een kolenstation te vestigen.

Als dit plan doorgaat, zal het voor Bonaire een groote opleving beteekenen, en de moeielijkheid van een stoomverbinding van Curaçao met Bonaire tevens een zeer mooie oplossing gevonden hebben.

De Joden en wij.

De Joodsche gemeente te Tilburg (Holland) heeft 5 en 6 September met een kerkelijk feest het 50-jarig bestaan van haar synagoge herdacht.

In de feestelijke bijeenkomst met het gemeentebestuur wees de voorzitter, de heer A. DEEN met voldoening op de goede verstandhouding, die steeds bestaan heeft tusschen de joodsche en Katholieke inwoners dezer gemeente, en gewaagde met dankbaarheid van den milden steun van het gemeentebestuur bij de restauratie der kerk ten vorigen jare.

Waaruit wel blijkt, dat de Katholieken in het „donkere Zuiden" en speciaal in deze nagenoeg geheel katholieke gemeente niet zulke verschrikkelijke onderdrukkers zijn, als sommigen wel eens willen doen gelooven.

Er is nog iets merkwaardigs. De opperrabbijn van Den Bosch, de heer S. HEERTJES hield in de synagoge te Tilburg de feestrede.

„Ontroerend was het oogenblik", aldus het verslag in de *N. R. Ct.*," toen de spreker bij de herdenking van de stichters der synagoge den heer LEWINSKY uitnoodigde een gebed uit te spreken voor hun zielerust."

Een gebed uitspreken voor de zielerust van overledenen. De Joden hebben de traditie niet vergeten. Zij, die de Katholieke Kerk beschuldigen van menschelijke „inzettingen" en „uitvindsels" als het vagevuur, moesten de Joden eens vragen: Hoe komt gij er bij voor overledenen te bidden ?

Nederl. legatiegebouw te Caracas.

Het Ministerie van Buitenlandsche Zaken in den Haag deelt het volgende mede:

In verband met de overbrenging van hare administratie in Venezuela naar Maracaibo heeft de *Bataafsche Petroleum-Maatschappij* het daardoor vrijkomend perceel te Caracas aan de Nederlandsche Regeering ten geschenke aangeboden met de bestemming om ingericht te worden voor de Huisvesting van Hr. Ms. Gezantschap, dat tot dusver in op korten termijn gehuurde woningen moest worden ondergebracht.

Met het oog op de blijvende en toenemende beteekenis van het Gezantschap te Caracas, zoowel voor onze politieke als voor onze economische belangen, heeft de regeering dit gewaardeerd aanbod met ingenomenheid aanvaard en daarvoor aan de schenkster haren bijzonderen dank betuigd.

Een vreemde benoeming.

„Onder bovenstaanden titel schrijft *Het Koloniaal Weekblad* van 11 September het volgende:

Ons treft een gouvernements-bekendmaking in het officieele gedeelte van de *Curaçaosche Courant*, dat de advocaat-generaal tijdelijk belast is met de functiën van procureur-generaal.

Wij willen niets afdoen aan de bekwaamheden van den advocaat-generaal en gaarne onze waardeering uitspreken voor de wijze waarop hij zijne taak vervult, maar deze benoeming achten wij toch een klap in het aanzicht der in Curaçao aanwezige rechtsgeleerden, van wettelijk standpunt bezien hoogst bedenkelijk en in strijd met de bedoeling van Curaçao.

De rechtsgeleerdheid is nu eenmaal een *wetenschap*, die men niet leert door de practijk als uitgangspunt te nemen en de betrekking van procureur-generaal is eene rechterlijke betrekking. Door of namens den procureur-generaal wordt het openbaar ministerie bij het hof van justitie uitgeoefend, zegt Art. 130 Rr., en art. 7 van de rechterlijke inrichting in de kolonie stelt aan dezen ambtenaar den eisch, dat hij 30 jaren is en sedert ten minste 5 jaren den meestertitel heeft. In bijzondere gevallen slechts kan van deze eischen van benoembaarheid afgeweken. Wij meenen te weten, dat er vier of vijf personen in Curaçao zijn, die aan deze eischen voldoen, en van een „bijzonder geval" kan dus moeilijk sprake geweest zijn.

Wij zouden wel eens willen weten, wat de Raad van Bestuur, die vooraf moet zijn gehoord, hier omtrent gezegd heeft".

SS. Remuera.

Dinsdag namiddag ten 4 uur voer onze haven binnen het SS. *Remuera* van de *New-Zealand Shipping Co.* komende van Southampton, dat die reis volbracht in 10 dagen. Dit schip meet 11.276 R.T. is 485 voet lang, 62 voet breed en heeft 41 voet diepgang. Er waren 595 passagiers aan boord, waarvan zeer velen aan wal gingen en de stad in oogenschouw namen. Het schip kwam hier om stookolie in te nemen voor de reis. Den volgenden morgen vertrok het weer via Panamakanaal naar Wellington (Nieuw-Zeeland).

Donderdag namiddag kwam weer een boot de *Tekoa*, van de zelfde lijn, hier aan.

Dit schip, een vrachtboot, kwam van Australië en vertrok Vrijdag morgen met bestemming naar Londen.

Tweede supplementaire lijst

van Bijdragen ten bate van de Bovenwindsche Eilanden, die door de laatste stormen geleden hadden,

Achtb. Loge „De Vergenoeging"	fls.	130
J. H. R. Beaujon	„	15
I. Rima	„	10
F. L. Simmons	„	12.50
	fls.	167.50

Curaçao 6 October 1924.

De Watervoorziening van de Isla.

Men weet, dat prof. Grutterink en Ir. van Everdingen putten geboord en overvloed van water gevonden hebben op de plantage *Zapaté* onder Sta. Rosa.

Wij hebben vroeger al eens gezegd hoe de watervoorziening een levenskwestie is voor de *Cur. Petr, Mij.* om het bedrijf op de *Isla* aan den gang te kunnen houden. Welke enorme hoeveelheid water daarvoor noodig is, bleek nog onlangs toen de tankboot *Juanita* in twee reizen van Maracaibo 5000 ton zoetwater van de rivier Catatumba in het Zuiden van het Meer van Maracaibo hier aanvoerde. En dat ondanks de overvloedige regens, die in den laatsten tijd hier gevallen waren.

Hoezeer de nood drong blijkt ook hieruit, dat in een paar weken tijds het bijna onmogelijke geschied is en nu reeds een pijpleiding van *Zapaté* tot op het terrein van *Asiento* gelegd is om het water van Zapaté naar de Isla te vervoeren.

Men moet voortdurend een ontzaggelijke hoeveelheid water ter beschikking hebben. Te dien einde wordt er thans op de terreinen van *Asiento* een tank of waterreservoir uitgegraven van 2 H. A. oppervlakte en 14 M. diep, dat dus, geheel vol, 280 millioen liter water zou kunnen bevatten.

Regen en onweer.

In den laten avond van Zondag ll. stond de geheele hemel in vuurgloed. Vooral aan den Zuidkant boven de kust van Venezuela was de bliksem niet van de lucht. Doch eerst na 12 uur begon ook de donder een woordje mee te spreken, een teeken dat de bui meer nabij kwam.

Na één uur begon het pas voor goed, toen een hevige storm uit het Zuid-Westen, het onweer in minder dan geen tijd naar ons eiland overjoeg. Een stortvloed van regen plaste neer met een verschrikkelijk geweld zonder ophouden ruim een uur lang. Het weerlicht was oogverblindend, zette den hemel en het landschap zonder tusschenpoozen in lichter laaie. De donder ratelde en rommelde, zoodat de huizen dreunden. Vooral drie knetterende donderslagen brachten de moedigsten zelfs tot beven en sidderen. In 't bijzonder de laatste slag liet geen twijfel dat de bliksem ergens in de nabijheid was ingeslagen, zooals ook werkelijk het geval was. Op de Roode Weg in een der zijstraten van *Domi*, sloeg de bliksem op een zijtak van de electrische leiding, welke afknapte, vernielde den transformator, zoodat de meeste huizen daar in de buurt zonder licht waren. Vandaar sloeg de bliksem over op het huis van den Heer J. H. waar hij de schaketrek verbrijzelde en eenig houtwerk tot splinters sloeg. Juist eenige minuten te voren hadden de bewoners die slaapkamer verlaten, omdat de regen door het plafond doorlekte, en in de huiskamer hun bivak opgeslagen. Dat is zeer waarschijnlijk hun redding en behoud geweest.

Ook nog op andere plaatsen is de bliksem ingeslagen. Op den berg van Otrabanda op den *Koningsweg* sloeg hij in de telefoonleiding en zette het woonvertrek van den Heer J. in een verblindend licht.

In de nabijheid van het woonhuis van *Papaai* onderaan den Grooten Berg werd een groote boom versplinterd.

Tegen bijna half drie verminderde het noodweer in hevigheid.

Doch bijna den geheelen nacht bleef het weerlichten en rommelde de donder, meestal ver af, soms weer in de nabijheid, zoodat menigen angstvallige de vrees bekroop, dat de bui weer in aantocht was.

Er is een massa water gevallen. In het fort wees de regenmeter 55 m.M. Op Otrabanda bijna 58 m.M.

Doch dit is nog geen vergelijking met wat in het Oostdistrict gevallen is. Op *Scherpenheuvel* wees de regenmeter 80 m.M. Het ergste heeft het echter op Santa Rosa gespannen, waar dien nacht 122 m.M. water neerviel. Op Scherpenheuvel sprong een der regenbakken kapot en woei door den hevigen stormwind een der windmolens in het hofje tegen den grond.

In de kerk van Santa Rosa werden de deuren aan den Zuidkant door de kracht van den wind ingedrukt en de kerk onder water gezet.

Ook het benedendistrict heeft van deze regen een flink aandeel gehad. Op Porto-Marie viel zelfs 80 m.M.

Op andere plaatsen in het Westdistrict was de regenval echter vrij wat minder. Op *Santa Maria* bv. viel maar 48 m.M. Op *Barber* 47½ m.M.

Wij dachten eerst, dat dit onweer het afscheid beteekende van den orkaantijd en de opening van het eigenlijke regenseizoen.

Doch toen we een paar dagen later in de *Bol. Com.* weer een orkaan gesignaleerd vonden van uit Havana ten Zuiden van het eiland San Andres in het Westen van de Caraibische Zee, begrepen we, dat ons onweer mogelijk daarvan nog wel een staartje kon geweest zijn.

Wij hebben voor de aardigheid eens een berekening gemaakt van de hoeveelheid regen die bij dat onweer in het stadsdistrict gevallen is.

In het fort werd 55 m.M. op Otrabanda 58 m.M. regen opgemeten. Veronderstellen we het minimum. Neemt men volgens de groote topographische kaart van de stad, voor de *lengte* der stad van *Plantersrust* tot aan Vianen achteraan op Pietermaai 4 K.M. of 4000 M. en de breedte gemiddeld op 1 K.M., dan krijgt men een oppervlakte naar ruwe schatting van 400 H. A. of 4.000.000 M2 en dus bij 1 m.M. regenval ook 4.000.000 Liter en bij 55 m.M. regenval 220.000.000 Liter, die in dien nacht op onze huizen en straten en pleinen zijn neergeplast.

En nu nog een andere vergelijking. Het nieuwe tanki wat op de *Isla* wordt uitgegraven, heeft 2 H. A. oppervlakte of 20.000 M2 en wordt 14 M. diep, kan dus 280 millioen L. water bergen. Zoodat al het water wat van Zondag op Maandag in de stad viel, indien het in dat tanki was opgevangen, het maar tot op 11 Meter hoogte zou gevuld hebben.

Onze scheepvaart.

Blijkens achterstaande maandelijksche lijst over September van de scheepvaartbeweging in onze haven, kwamen er hier in September 128 *zeil*schepen met een totaal van 37.631 M3 bruto-inhoud. Het aantal *stoom*schepen bedroeg 155 met een totaal bruto inhoud van 1.127.514 M3. Van deze 155 behoorden 83 schepen tot de tankvloot der C. P. M.

Reeds over deze eerste 9 maanden van dit jaar valt er weer een sterke vooruitgang te constateeren. Hetgeen hieruit blijkt dat tot en met September, dus in 9 maanden, onze haven binnenkwamen:

1072 zeilschepen met een bruto inhoud van 293.633 M3. Hetgeen gemiddeld ruim 119 zeilschepen per maand is.

Over het *geheele vorige* jaar kwamen hier binnen: 1276 *zeil*schepen (dat is gemiddeld 106 per maand) met een totale bruto inhoud van 296.606 M3, zoodat in deze eerste 9 maanden reeds bijna de totale bruto inhoud van de 12 maanden van het vorig jaar bereikt is. Nu reeds is het meer dan waarschijnlijk, dat de vooruitgang der zeilschepen zoowel wat aantal als hun inhoudsmaat over dit jaar veel grooter zal zijn als in de laatste jaren het getal was. Alles wijst er op dat de zeilvaart zich weer herstelt van de inzinking en malaise na den oorlog.

Wat de *stoom*vaart betreft, is de vooruitgang nog veel grooter. Over de 12 maanden van het afgeloopen jaar bedroeg het aantal stoomschepen, dat onze haven binnenkwam:

1480 met een totaal bruto inhoud van 7.467.413 M3, terwijl in de 9 maanden van dit jaar het aantal reeds 1293 met een totaal bruto inhoud van 8.325.929 M3, zoodat over deze 9 maanden de totaal br. inhoud van 1923 reeds met ruim 858.000 M3 overtroffen is. De eerste conclusie, die hieruit te trekken valt, is natuurlijk dat stoomschepen met steeds grooter tonnenmaat onze haven binnenkomen.

Over de laatste 4 jaar steeg het aantal stoomschepen elk jaar met ± 300 en over de laatste 3 jaar de tonnenmaat elk jaar met ± 2 millioen M3. Het is te voorzien, dat die stijging wat het aantal schepen betreft, ook dit jaar bereikt wordt, die van de tonnenmaat zal wel grooter zijn.

Curaçao vooruit.

STAAT van het aantal vaartuigen, die het eiland CURAÇAO in de maand Sept. 1924 aandeden, met de vermelding van hunne gezamenlijke inhoudsmaat.

Maand	ZEILSCHEPEN.	INHOUD IN M³.		STOOMSCHEPEN.	INHOUD IN M³.	
	Aantal	Bruto	Netto	Aantal	Bruto	Netto
Sep. 1924	128	37.631	34.448	155	1.127.514	651.128
Vorige maanden	944	256.002	232.043	1138	7.198.415	4.114.200
Totaal	1072	293.633	266.491	1293	8.325.929	4.765.328

Niet opgenomen zijn de schepen, die binnenkomen van de kustvaart en de visscherij.

Zeilvaart

gedurende de maand September 1924

Binnengekomen van:		*Uitgezeild naar:*	
Aruba	22	Aruba	26
Azua	1	Barbados	1
Barbados	3	Bonaire	46
Bonaire	50	Fort de France	1
Guanta	4	Guanta	3
La Guayra	3	Jacmel	2
La Vela de Coro	4	La Guayra	2
Maracaibo	13	La Vela de Coro	9
Mayaguez	1	Maracaibo	12
Pampatar	1	Pampatar	1
Pto. Cabello	14	Pto Cabello	8
Rio Hacha	4	Rio Hacha	4
Sto. Domingo	2	San Juan	[illegible]
Tucacas	2	Slagbaai	
Van zee	3	Sto Domingo	
Guadaloupe	1		
Totaal	128	Totaal	119

Saint Martin.

Volgens berichten door ons ontvangen kan in den loop der volgende week van Saint-Martin de groote driemastschoener *Ina Vanterpool* hier verwacht worden, die door het Gouvernement gecharterd, voorloopig eenige reizen heen en terug naar de Bovenwindsche Eilanden zal maken.

Een drenkeling.

Dinsdag morgen werd bij de klip van de firma MADURO & SONS in de haven drijvende gevonden het lijk van een Arubiaan, die naar men zegt, waarschijnlijk in beschonken toestand in het water gevallen en zoo jammerlijk verdronken is.

Uit de Troonrede.

Dinsdag 16 September hield H. M. de Koningin de gebruikelijke Troonrede voor de opening der Staten-Generaal.

Wij nemen er het volgende uit over, wat betrekking heeft op onze koloniën in West-Indië.

„In Suriname blijft de staat der „landsfinanciën zorgelijk en maken „handel en bedrijf nog steeds moeie„lijke tijden door.

„De gang van zaken in Curaçao „stemt daarentegen in menig opzicht „tot voldoening."

Markt te New-York.

Tusschen 22 Aug. en 9 Sept. was de stand der Curaçaosche exportartikelen op de markt te New-York als volgt:

Dividivi: Daar ligt te New-York nog een zeer aanzienlijke hoeveelheid dividivi onverkocht.

Men zegt zelfs, dat de hoogste prijs, die daarvoor geboden is, niet meer dan 38 dll. per ton bedraagt.

Zoolang die partij niet verkocht is, is er geen gunstige verandering van den prijs te verwachten.

Geitenvellen: Nog geen verandering. Wel wordt verwacht, dat de koopers weer ter markt zullen moeten komen.

Prijzen normaal voor vellen afkomstig uit onze kolonie 24 cts. per am. pond.

Aloë. Markt stil zonder eenige activiteit. De koopers beweren, dat zij weigeren te gelooven, dat er gebrek aan dit artikel is en zijn van zins geduldig de aankomst van nieuwe partijen af te wachten, die geregeld aankomen, in de hoop dat daarmede de prijs naar beneden zal gaan. Men vertrouwt evenwel, dat ze niet zoo langen tijd meer op die wijze zullen kunnen voortgaan, doch wel ten laatste gedwongen zullen zijn tegen den huidigen prijs van 10 cts. koopen.

Voetbal-Competitie-Wedstrijden 1924—1925. 1e. Klasse. Stand der Clubs.

Namen der clubs	gesp.	gew.	gel.	verl.	doelp. voor - tegen	pnt.	gem.
Sparta	3	3	0	0	5 — 0	6	2
Volharding	3	2	1	0	11 — 0	5	1,66
Jong Holland	3	0	3	0	1 — 1	3	1
Stormvogels	3	1	1	1	1 — 1	3	1
Progreso	3	1	0	2	2 — 4	2	0,66
Leonid.	3	0	1	2	1 — 4	1	0,33
Asiënto	2	0	0	2	0 — 11	0	—

C. V. B.

Marconi-stations in West-Indië.

Een maand geleden plaatsten we een bericht uit Engelsche bron, dat er op de Britsche eilanden in de Ca-

---

onthutst noch verbluft staan. Ik houd dan, dat God, die wonderen werken *kan*, dit in dit geval *niet* deed. Zoo ziet ge, ten minste op dit stuk, dat mijn geloof mij waarlijk vrijer laat, dan de geraffineerdste vrijdenker.

5e. Ten slotte is volgens u ons geloof een *sluitboom*, die de rede belet voort te schrijden en de gedachte verhindert haar vlucht te nemen.

Maar er zijn sluitboomen en sluitboomen. Er zijn er, waar men inderdaad op doodloopt, en dat zijn die, welke den weg pal voor ons afsluiten. Maar er zijn er ook, die — vlak omgekeerd — onze voortgang niet weinig vergemakkelijken en beveiligen. Sluitboomen rechts en links van den weg, op zij van bruggen, ponten of kaden, langs gevaarlijke hellingen, bezijden van afgronden en verstuivingen. Men noemt ze ook leuningen of borstweringen. Nu is dit soort van sluitboom geen hinderpaal, maar een steun voor den koenen reiziger; daardoor weet hij zich beschermd tegen de kwade kansen van een tuimeling; hoe meer hij zich op de flanken beveiligd weet, des te vlugger weet hij vooruit te komen.

Het leeuwendeel der wetenschappelijke ontdekkingen komt trouwens ook op rekening van geloovige geleerden. Wel een bewijs, dat het geloof zich uiteraard niet tegen vooruitgang kant.

BESLUIT: Vrijdenkerij is een woord en niets meer dan een woord. Waar alles van afhangt, is niet het *vrije* denken, maar het *verstandige* denken. En dit laatste is nu de genade, die ik u van harte toewensch.

MAX.

raïbische Zee: Barbados, St. Lucia, St. Kitts, Grenada, Antigua en Dominica draadlooze telegraafstations zullen worden opgericht.

Hoe meer stations van dien aard hier in West-Indie worden opgericht, des te meer stijgt ook de waarde van elk station afzonderlijk, omdat de gelegenheid tot communicatie met andere plaatsen daardoor des te grooter wordt.

En het aantal draadlooze stations stijgt voortdurend.

Aan boord van het S.S. *Crijnssen* passeerde hier deze week de Duitsche radio-ingenieur Klemm, dezelfde die ook ons draadloos Station van St. Martin opstelde, en die nu belast is om op 5 verschillende plaatsen van Colombia draadlooze stations te gaan oprichten.

Ook Suriname zal spoedig in het draadloos verkeer worden opgenomen. Onze zusterkolonie wordt door den Franschen kabel nog veel slechter bediend dan wij. Men heeft berekend, dat die kabel daar meer dan de helft van het jaar defect, dus de telegrafische verbinding met het buitenland verbroken is.

Wel heeft Suriname twee draadlooze stations: een hoofdstation in den Cultuurtuin (Stad) en een op *Moengo* in het binnenland. Doch deze 2 stations zijn het eigendom van de *Bauxiet-Mij* en staan niet voor particulieren open. Doch er zijn sinds een paar jaar onderhandelingen gaande tusschen de Regeering en de B.-Mij om het hoofdstation te Paramaribo over te nemen. Men herinnert zich, dat 2 jaar geleden de Chef van ons Station, de Heer Molenkamp, in opdracht van de Regeering een onderzoek instelde omtrent de waarde en de bruikbaarheid van dat station.

De conclusie is nu, dat dit station te Paramaribo van de B.-Mij zal worden overgenomen en er op drie andere plaatsen in Suriname nl. te Albina, Coronie, en Nickerie hulpstations opgericht. In opdracht van de Regeering is de Heer MOLENKAMP alhier belast dit werk aldaar tot stand te brengen. Met dat doel zal de Chef van onze draadlooze samen met den monteur den Heer ROOSEMA de volgende maand naar Suriname gaan en vermoedelijk een half jaar daar blijven.

Officieele Berichten.

Aan het lid van het Hof van Justitie alhier Mr. B. J. M. H. Ruland is tot verder herstel van gezondheid veertien dagen verlofsverlenging verleend.

De Caribbean.

Met het SS. *Van Rensselaer* vertrok Donderdag avond naar Holland de Heer H. BIERMAN, eerst directeur van de C. P. M. alhier, in den laatsten tijd directeur van de *Carribean Co* te Mar[illegible] wordt nu waarge[illegible] den Heer WITTEVEEN, den chef van het geologisch onderzoek naar petroleum en assistent-menager van de *Carribean*, te Maracaibo.

Bierbrouwerij en IJsfabriek.

El Boletin Comercial bracht in haar nummer van gisteren het verrassend bericht, dat de Heer Emil Maduro samen met Generaal Gabriel Laclé van Coro tot socius, hier binnenkort een nieuwe ijsfabriek zullen oprichten, waarvoor de machines reeds door den Heer E. Maduro telegrafisch in Amerika besteld zijn. Deze fabriek zal dagelijksch 10 ton ijs kunnen afleveren.

Doch deze beide Heeren hebben nog andere plannen. In samenwerking met twee handels firma's alhier willen zij hier ook een bierbrouwerij oprichten.

Een moderne bierbrouwerij kan het niet zonder ijs stellen, moet noodzakelijk een ijsfabriek aan haar bedrijf annex hebben, zoodat die ijsfabriek tegelijk en gemakkelijker en goedkooper het ijs aan particulieren kan leveren.

Bij de groote economische vooruitgang die den laatsten tijd onze stad doormaakt, is het wel te voorzien, dat deze onderneming succès zal hebben.

Italiaansche Stoomvaartlijn.

De eerste schepen van de nieuwe of liever hernieuwde Italiaansche Stoomvaartlijn *Navigazione Generale Italiana*, zullen zijn vooreerst de twee stoombooten, die onder *La Veloce* reeds de vaart naar West-Indië onderhielden nl. *Bologna* die 25 September van Genua vertrok en men 16 Oct. hier verwacht en de *Venezuela*, welke 22 October vertrekt en 13 November op Curaçao aankomt. De nieuwe boot *Napoli*, die voor het [illegible] de reis naar West-Indië maakt, vertrekt [illegible] November van Genua en kan 13 Dec. al[illegible]wacht worden.

ALLERLEI.

Drie uitspraken.

In het *Tijdschrift voor Sociale Geneeskunde* troffen we aan de volgende „Drie uitspraken van de „Koninklijke Académie van Geneeskunde" in België:

22 Februari 1910 spreekt de Academie eenstemmig als haar meening uit, dat het een dringende plicht is de volksgezondheid te beschutten tegen 't alcoholgevaar en de maatregelen, genomen om het land te bevrijden van den geesel van het alcoholisme, onverzwakt te handhaven en streng toe te passen.

31 December 1921 — twee jaar na de aanneming van de wet-v. d. Velde met haar verbod van verkoop van gedistilleerd in 't klein — stelt zij eenstemmig de gunstige uitwerking dezer wet vast, maar meent, dat zij strenger moet worden toegepast en dat sommige bepalingen nog verscherping eischen.

24 Juni 1922 neemt zij — weder eenstemmig — een voorstel van PROFESSOR BORDET aan, verklarend, dat al moge de alcohol soms als medicijn nuttig kunnen zijn, in een slappe oplossing een nuttig voedsel, een bron van kracht en versterkend zou kunnen zijn, maar dat hij bijzonder schadelijk is bij personen met een zittende levenswijze en in 't latere leven, waar hij de ouderdomsverschijnselen begunstigt. Er is reden om zich uit te spreken voor geheel verbod van gedistilleerd. Tegenover de bewering dat het draconisch zijn zou, dat vele personen, die spiritualiën alleen bij zeldzame gelegenheden en in kleine hoeveelheden gebruiken, van dit onschuldig genot te berooven, plaatst de Academie haar opvatting, dat gezien den ernst van het alcoholvraagstuk en rekening houdende met het ontzaglijke nut, dat een absoluut verbod hebben zou, deze gebruikers er niet een eer in moesten stellen zich te beroepen op hun recht een zoo weinig beteekenend genot te smaken, maar, zich rekenschap gevende van hun plicht tegenover de maatschappij, zij er zich van moesten onthouden hinderpalen op te werpen tegen de aanneming van maatregelen, die alle beschaafde volken reeds lang hadden moeten nemen.

We merken hierbij nog op, dat bovengenoemde Professor BORDET de winner is van een Nobelprijs, dat de Kon. Ac. v. Gev. haar derde besluit in een manifest in de dagbladen deed bekend maken en dat het daarna, mede onderteekend door 130 vooraanstaande mannen en vrouwen uit de kringen der rechterlijke macht, van de professoren, — geestelijken van verschillende Kerken, groot-industrieelen, militairen, directeuren van krankzinnigen-, verbeter- en opvoedingsgestichten, inspecteurs van het onderwijs, enz. enz. op groote biljetten gedrukt op ruime schaal in België is aangeplakt.

De moderne dansen in den ban.

In Engeland schijnt schijnt men genoeg te hebben van de moderne dansen, als Tango, One-step, Two-step en Foxtrot. Aan het Engelsche Hof zijn ze tenminste reeds verbannen. H. M. de Koningin wil ze niet meer op de Hofbals zien en wenscht, dat de vroegere dansen, als Wals, Mazurka enz. weer op de balprogramma's zullen worden geplaatst.

Daar men in alle Engelsche kringen spoedig de voorschriften van het Hof volgt, is het te verwachten, dat in het aankomend dansseizoen, de vroegere dansen weer in eere zullen worden hersteld. Ook in Nederland zal dan niet kunnen achterblijven.

Standbeeld voor Paus Adrianus IV.

In den loop van dit jaar zal in Abbot Langley, nabij Watford, (Engeland) een standbeeld worden opgericht voor Nicolaus Breakspeer, [illegible] gen Engelschman in de geschiedenis, die op den stoel van den H. Petrus gezeteld heeft.

Een merkwaardig feit is, dat het initiatief tot de oprichting van dit standbeeld voor dezen Paus van Anglicanen uitgegaan is en dat het standbeeld in een geheel Protestantsche streek zal verrijzen.

Nooit te veel.

Men verhaalt de volgende kostelijke anecdote:

Buiten, voor de dorpsherberg zitten vader en zoon te genieten van den heerlijken zomerschen avond. De vader drinkt met zichtbaar welbehagen „zijn glas bier", en met ernstige woorden vaderlijk vermanend, tracht hij zoonlief in te prenten, dat een matig glas bier na gedanen arbeid den mensch toekomt. Hij waarschuwt zijn stamhouder voor onmatigheid: „Drinkt nooit te veel, mijn zoon! Een verstandig mensch houdt op als hij voelt, dat hij genoeg gedronken heeft. Niets zoo treurig als dronken te zijn.

„Ja, vader," maar hoe weet ik als ik te veel gedronken heb?"

Vader wijst met den vinger naar den hoek der gelagkamer: „Ziet ge daar in den hoek die beide mannen zitten? Als ge nu in plaats van twee, er vier ziet, weet dan mijn zoon, dat ge te veel gedronken heb."

De jongen kijkt en tuurt opmerkzaam naar den hoek, en wendt zich dan vragend tot vader: „Ja, vader, maar... maar... maar daar zit toch maar één man in dien hoek!"...

Een Salomons beslissing.

Een rijk man in Rusland ondernam in gezelschap van zijn broeder een zakenreis en stierf in den vreemde. De broeder keerde terug en deelde mede, dat de overledene mondeling hem zijn laatsten wil had medegedeeld: „Geef van mijn vermogen aan mijn weduwe zooveel gij wilt en behoud de rest". Op grond van deze beschikking van den doode wilde de broeder de weduwe slechts duizend roebel geven en het overige, negentien duizend roebels voor zich behouden.

De weduwe ging haar beklag doen bij den rabbijn en deze riep den broeder bij zich.

„Hoe luidde de laatste wil van den overledene?"

„Geef aan de weduwe zooveel gij wilt en behoud de rest".

„Goed, hoeveel wilt gij dus van de nalatenschap?"

„Negentienduizend roebel."

„Best", zei de rabbijn: „uw broeder zeide: geeft mijn weduwe zooveel *gij* wilt. Gij wilt negentienduizend roebel. Dus moet gij haar negentienduizend geven, en het overige kunt gij voor u zelf behouden."

Bekendmaking.

De wn. Procureur-generaal in de kolonie Curaçao, Hoofd van Politie, maakt hierbij bekend, dat er valsche Hollandsche guldens in omloop zijn.

Curaçao, den 3n October 1924,

De wn. Procureur-generaal,

3—1 *E. de Veer Abrahamsz.*

BUITENLAND.

Elzas-Lotharingen.

Dat de Fransche regeering hoog spel speelt met hare anti-clericale plannen en dat de uitvoering daarvan in de weder met Frankrijk vereenigde gewesten tot groote moeilijkheden zal kunnen aanleiding geven, wordt met den dag duidelijker. Het zijn dan ook niet alleen de katholieken en de katholieke bladen, die daartegen met nadruk waarschuwen. In meer dan één liberaal Fransch blad wordt die waarschuwing vernomen, en zij wekt echo's ook buiten de Fransche grenzen. Een nieuw blijk daarvan vinden wij in een tweetal correspondenties uit Straatsburg in het liberale *Handelsblad*. Dat de schrijver dezer correspondenties met kennis van zaken spreekt, is tastbaar. Hij geeft een duidelijke, zakelijke uiteenzetting van het waarom der ontstane beroering, en wanneer het bewijs nog moest geleverd worden, dat het anti-clericalisme als regeerings-instrument te eenenmale ondeugdelijk is, dan zou men het hier voor eens en voor goed kunnen vinden.

Wij meenen goed te doen, het een en ander uit de beide correspondenties te citeeren. Ze worden door [illegible]

— „Vrijwel onopgemerkt heeft in den Elzas en in Lotharingen een beweging plaats, waarvan de beteekenis zoowel in algemeenen als in politieken zin niet mag worden onderschat.

We bedoelen de oppositie door de bevolking dier provincies gevoerd tegen de door Herriot aangekondigde invoering der Fransche wetgeving op de congregaties en het onderwijs. Herriot zeide in zijn regeeringsverklaring het volgende: „De regeering is overtuigd, dat zij volgens de wenschen der geliefde, eindelijk aan Frankrijk teruggegeven bevolking handelt, indien zij den dag bespoedigt, waarop ook de laatste wetgevende verschillen tusschen de heroverde provincies en het overige deel der republiek verdwijnen. Met dit oogmerk zal zij de opheffing van het commissariaatgeneraal doen plaats hebben en, met eerbiediging van den toestand, zooals die zich heeft ontwikkeld en onder eerbiediging van de materieele en moreele belangen der bevolking in den Elzas en in Lotharingen, de Fransche wetgeving in haar geheel invoeren."

Deze woorden zijn het, die in de beide provinciën een storm van verontwaardiging en verzet hebben ontketend.

Om die verontwaardiging goed te begrijpen, gaat de correspondent voort, is het noodig terug te denken aan de dagen van en vlak na den oorlog. „Voortdurend hebben de mannen, die spraken uit naam van Frankrijk, aan Elzas-Lotharingen het behoud hunner vrijheden toegezegd.

Het eerste woord kwam van maarschal Joffre, toen hij op 24 November 1914 te Thann voet zette op het bevrijd gebied: „Ik ben Frankrijk. Gij zijt de Elzas. Frankrijk verzekert u de eerbiediging uwer eigen vrijheden, eigen tradities, eigen zeden, eigen overtuiging". Het moet een profetische geest zijn geweest, die den burgemeester van Thann destijds bewoog den maarschalk te vragen, die woorden neer te schrijven. Omlijst hangen zij nu in het Raadhuis."

En dergelijke uitingen als die van JOFFRE staan niet op zich-zelf. Ze werden herhaald en bevestigd door de elkaar opvolgende ministers, door CLEMENCEAU en POINCARE, totdat nu eerst kortelings de pas opgetreden regeering met de zooeven geciteerde verklaring kwam. Een verklaring, die, zooals de schrijver zegt, reeds door de ongelukkige woordenkeus een verkeerden indruk maakte.

„Elzasser noch Lotharinger heeft het gevoel te zijn „*heroverd*". Alleen te zijn „*bevrijd*." Juist in deze bewoording ziet men het gevaar te worden behandeld als „veroverd" gebied in dien zin, dat de Parijsche regeering maatregelen kan treffen, die ten opzichte van „bevrijde" broeders niet zouden passen. Onmiddellijk begreep Elzas wat de strekking was der regeeringsverklaring ten opzichte der algeheele invoering der Fransche wetgeving. Het beteekende [illegible] van het gezantschap bij den Paus, de ontbinding der congregaties en en de afschaffing van het confessioneel onderwijs. Zoo begrepen het ook de 21 katholieke afgevaardigden der drie departementen (die te zamen 24 leden naar de Kamer zenden), uit wier naam Schuman direct protesteerde tegen deze plannen.

Den volgenden dag was Elzas en Lotharingen kokend van verontwaardiging over de woordbreuk en het gevaar, dat de hun geliefde instellingen bedreigde. Duidelijk bleek, dat Herriot zich vergiste, toen hij in de Kamer zeide, dat de bevolking der bevrijde provincies de assimilatie begeerde, al waren dan ook de afgevaardigden ervan tegen zijn plannen gekant. Deze ietwat gevaarlijke uitlating vlak na een verkiezing, waarbij dus 7/8 der afgevaardigden zouden zijn gekozen tegen de overtuiging der kiezers (sic!), is in den Elzas onmiddellijk aangegrepen als een argument voor een referendum.

Een comité van actie is gevormd, bestaande uit vertegenwoordigers van de Elzassche en Lotharingsche Volkspartij, van den Elzasschen Katholieken bond, den Lotharingsche Volksbond, het verbond van Mannen- en Jongelingsvereenigingen, de Liga der Fransche Vrouwen en de Patriottische Vrouwenliga, om aan te dringen op zulk een referendum en voorts met alle middelen te verhoeden, dat de plannen van Herriot en zijn aanhangers worden verwezenlijkt. Hierbij bleef het niet. In meer dan honderd gemeenteraden zijn reeds moties aangenomen tegen de regeeringsplannen en de eenige uitzondering, waarin een groote gemeente verklaarde het eens te zijn met het standpunt van Herriot was Straatsburg, waar, bij wijze van verrassing, in een slecht bezochte raadsvergadering (die 36 leden moet tellen, waarvan er slechts 18 aanwezig waren) de tien socialisten een motie van gelukwenschen aan Herriot deden aannemen. Bovendien heeft men in tal van plaatsen reeds protestvergaderingen georganiseerd; in Metz, in Colmar, in Mulhouse, in Straatsburg. Laatstgenoemde heb ik voor een deel bijgewoond. Voor een deel. Want zelfs de ijverigste journalist ziet geen kans in vijf vergaderingen tegelijk te zijn. Die vijf waren n.l. voor 20 Juli georganiseerd en men verwachtte, dat uit de verschillende deelen des lands circa 15.000 betoogers naar de hoofdstad zouden komen. Het werd echter nog iets moeilijker en onmogelijker. Want er kwamen 50 in plaats van 15 duizend betoogers en er moesten 14 in plaats van vijf vergaderingen worden gehouden. Deze cijfers zijn een meer dan voldoende weerlegging van de bewering, als zou de agitatie kunstmatig in het leven zijn geroepen. Men brengt geen 50.000 menschen op de been om een vaak moeilijke reis te ondernemen, als er bij het publiek geen gewichtige redenen bestaan dit te doen. Als de actie georganiseerd was geweest, zou het weinig moeite hebben gekost het dubbele aantal naar Straatsburg te brengen, waar nu alle treinen en vervoermiddelen overkropt waren. Uit alle deelen van den Elzas waren de betoogers samengestroomd met insignes en vlaggen, emblemen en muziekkorpsen. Het slot na afloop der vergaderingen, was een massale betooging op de Place Kléber. Dit plein is vrij groot, circa 14000 M2., ruw geschat. Het was vol. Niet gewoon vol, doch zoo dat de vaandeldragers, die kransen zouden neerleggen aan den voet van het standbeeld minuten lang moesten worstelen om zich een weg te banen naar het middelpunt, terwijl uit alle kelen eerst de *Marseillaise* en toen een koraal weerklonk. Na dit te hebben aanschouwd, moest ik de waarheid beseffen van het woord van een der leiders, dat de commissie van verweer veel eer repressief dan aansporend te werk moet gaan."

Wel zeer overtuigend blijkt uit deze feiten, dat men hier te doen heeft met [illegible] uitvoering der ministerieele voornemens onder elk opzicht fataal zou werken, toont de schrijver aan, wanneer hij antwoord geeft op de vraag, welke verandering die plannen zouden teweeg brengen.

„In de eerste plaats zou het onderwijs in handen van leeken worden gebracht, terwijl het nu zoo goed en uitsluitend, althans op het platteland, is in die van onderwijzend personeel, opgeleid door de zusters van Rapportsweiler (Ribeauville). Dit beteekent het verdwijnen van het confessioneel onderwijs, waaraan de Elzasser zóó is gehecht, dat Duitschland, bij al zijn vexatoire maatregelen, daaraan toch nooit heeft durven tornen. Wel zou het wellicht zijn te verkrijgen, dat dit onderwijs naast de leekenscholen zou mogen voortbestaan, doch dit zou beteekenen, dat de Elzasser naast de belasting voor de openbare school ook nog de kosten voor zijn eigen bijzonder onderwijs zou moeten dragen' Hetgeen in den Elzas — evenals in andere landen! — op eigenaardige bezwaren sluit. (Inderdaad! — Red. Am.) Daar de bevolking in den Elzas en in Lotharingen van de staatsschool al evenmin is gediend als bijv. in de Midi, waar in tal van gemeenten niet meer dan 25 à 39 pct. der kinderen de leekenschool bezoeken, zou de nieuwe regeling belangrijke achteruitgang van het ontwikkelingspeil teweeg brengen. Dit is het hoofdbezwaar, dat door de geheele bevolking wordt gevoeld en waarover men spreekt in de „poêle" (huiskamer op het platteland) als in het ontvangvertrek in de steden. Ook de opheffing van het Concordaat is een ernstige grief, hoewel deze natuurlijk in haar consequenties meer wordt gevoeld door de meer ontwikkelden en vooral door de geestelijkheid."

Merkwaardig is dat ook personen van andere religie zich tegen de plannen der regeering verzetten; zoo bijv. de opperrabbijn van Straatsburg, die de invoering der leekenwetgeving en de scheiding van Kerk en Staat openlijk afkeurde. En de bisschop van Metz verklaarde, zegt de correspondent, dat als HERRIOT zijn plannen doorzet en zoodoende een godsdienstoorlog ontketent, Frankrijk gerust alle hoop kan laten varen op den uitslag van de volksstemming in het Saargebied, die straks zal moeten worden gehouden.

„De Saarkanters zullen zich volkomen solidair achten met de Elzassers en Lotharingers, en er niet aan denken, zich vrijwillig te stellen onder een gezag, dat hun religie aanrandt."

Tot zoover de schrijver in het *Handelsblad*.

Het is nu maar de vraag, of de regeering te Parijs de teekenen zal verstaan, welke zoo duidelijk waarschuwen tegen een voortgaan op den uitgestippelden weg. Anti-clericale maatregelen zijn een bron van leed en van zwakheid voor *elk* land. Frankrijk heeft er sinds lang de ervaring van opgedaan. Maar het anticlericalisme is hardleersch. Het belet het vrije uitzicht en benevelt den blik zijner volgelingen. En het is in zijne benepenheid een blijvend beletsel voor de ontwikkeling en den vooruitgang, waarvan het zich zoo gaarne als *de* kampioen uitgeeft.